

POETKI DWUDZIESTOLECIA O MIŁOŚCI

Maria Pawlikowska-Jasnorzewska
Kazimiera Iłłakowiczówna

MARIA PAWLIKOWSKA-JASNORZEWSKA

Przyjaźniła się ze skamandrytami i nazywano ją satelitą Skamandra. Autorka miniatur poetyckich o miłości.

- Nazwała siebie pogodnym więźniem własnego serca i temu wyznaniu pozostała wierna. Była jednak często atakowana. Jej poezję, i po części ją samą, krytykowano za ucieczkę od wielkich spraw tego świata, cukierkowość, infantylność. Ale miała też Pawlikowska swoich obrońców. Dla wielu pozostaje poetką miłości pełnej zakłęb i zauroczeń, magicznej, równocześnie kruchej jak otaczający świat. Miłości otwartej, ciepłej, w której od czasu do czasu znajduje się miejsce na kokieterię czy przekorę. W takim odczytaniu twórczości poetki jest sporo prawdy, bo rzeczywiście - wizerunki jej nie zawsze pogodnej duszy - są imponujące. Kobiecość Pawlikowskiej jest zaskakująco wielokształtna, wciąż przeobrażająca się i w pewnym sensie -co pozostaje to tajemnicą poetki - niezmienna. Maria Pawlikowska-Jasnorzewska pochodziła z rodziny Kossaków. Urodziła się w Krakowie 24 listopada 1891r. Dom Kossaków był swoistym stopem ziemiańskiego i artystycznego stylu życia, aczkolwiek dzieci Kossaków skłaniały się bardziej ku temu drugiemu, reprezentowanemu przez linię ojca i dziadka. Lilka, tak nazywali ją najbliżsi, posiadała dużą kulturę umysłową, co zawdzięczała starannej edukacji domowej, poszerzanej stale dzięki lekturze licznych dzieł, nie tylko z literatury pięknej, lecz także z dziedziny przyrodoznawstwa i filozofii. Systematycznej nauki szkolnej Pawlikowska właściwie nie pobierała, nie licząc krótkiego okresu li, gdy była wolną słuchaczką ASP w Krakowie. Trzykrotnie wychodziła za mąż. Pierwsze małżeństwo z Władysławem Bzowskim nie było związkiem udanym. Po rozstaniu z mężem powraca do Krakowa i stara się o unieważnienie kościelnego małżeństwa, co po wielu trudach i przy wydatnej pomocy rodziny, zostaje osiągnięte. Później wyszła za mąż za Jana Pawlikowskiego. Uczucie do Jana Pawlikowskiego, jego rozkwitanie, pełnia i wygasanie, stało się przeżyciem inspirującym twórczo poetkę.
- Jeśli chodzi o kontakty artystyczne, to Pawlikowska zbliżyła się najbardziej do grupy Skamander, z której przedstawicielami łączyły ją więzi przyjaźni. Już w latach trzydziestych poetką wyszła za mąż za dużo młodszego od siebie lotnika - Stefana Jerzego Jasnorzewskiego, ten wybór był trafny - małżeństwo okazało się szczęśliwe i trwałe. We wrześniu 1939r. opuściwszy Polskę, znalazła się z mężem w Anglii. Maria Pawlikowska-Jasnorzewska zmarła 9 sierpnia 1945r. w Manchesterze. Ostatnie miesiące życia spędziła w szpitalu chora na raka, otoczona troskliwą opieką męża.
- Cieszy się ona renomą jednej z najwybitniejszych poetek w dziejach literatury polskiej. Podejmowała tematykę związaną z miłością, przemijaniem i śmiercią oraz prawami natury, wypracowując klarowną i wyrazistą formę poezji lirycznej. Twórczość Marii Pawlikowskiej- Jasnorzewskiej była pokrewna w wymowie utworom czołowych skamandrytów. Tak jak skamandryci wprowadziła do swych wierszy atmosferę i realia współczesnej codzienności. Pawlikowska w swoich precyzyjnie skomponowanych miniaturach opowiedziała się po stronie miłości i kobiecości, przedstawiając kobietę w sposób bezpośredni i naturalny, odślaniając świat intymnych doznań. Kobieta Pawlikowskiej- Jasnorzewskiej jest zalotna, kusi, chce się podobać, kokieteruje strojami i zachowaniem, ale jednocześnie tęskni za uczuciem, rozpaczliwie potrzebuje bliskości i wszelkie uczuciowe niepowodzenia rozpatruje w kategoriach dramatu. Jej bohaterka nie jest jednak drapieżna, daleko jej do modernistycznej "femme fatale". Maria Pawlikowska-Jasnorzewska wierzyła, że tak naprawdę tylko poezja potrafi zatrzymać miłość. Maria Pawlikowska-Jasnorzewska była traktowana jako specyficzny wzorzec „poezji kobiecej” - miłość, jej uniesienia, dramaty rozstań, przemijanie (także urody, młodości) to główny temat jej liryków - jest też pierwszą kobietą odważnie traktującą erotyzm, zmysłowość ; mało znane, a pełne dramatyzmu są jej wiersze z ostatnich lat, ciężkiej, śmiertelnej choroby - obserwacja cierpiącego i niszczonego przez chorobę ciała. Uważała, że życie nie ma żadnej wartości, gdy nie ma w nim miłości, dlatego lepiej zasnąć.

MARIA PAWLIKOWSKA-JASNORZEWSKA

Portret

Usta twoje: ocean
różowy.

Spojrzenie: fala
wzburzona.

A twoje szerokie
ramiona:

Pas ratunkowy

RECYTACJE MAGDALENY SAMOZWANIEC - SIOSTRY MARII

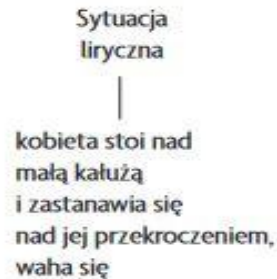
<https://www.youtube.com/watch?v=Ywabe-MO7Ic&t=12s>

MINIATURY POETYCKIE PAWLIKOWSKIEJ-JASNORZEWSKIEJ

- ◉ temat: niespełnione, zawiedzione uczucia, rozczarowania miłosne, silne emocje: rozpacz, gniew; rola miłości w życiu kobiety (związek z mężczyzną, uczucie do niego sensem życia),
- ◉ sposób jego ujęcia: pośredni sposób mówienia o miłości, np. opis skutków nieobecności mężczyzny, wyliczenie mało znaczących zmian w stanie fizycznym kobiety (bladość, senność, małomówność), a w ostatnim wersie metaforyczne wyrażenie dramatu; listy czy intymny pamiętnik zamiast mężczyzny adresatami żalów,
- ◉ forma wierszy: krótki monolog kobiety do konkretnych odbiorców, poważna tonacja wypowiedzi, lapidarność epigramatu, minimum słów, maksimum sugestii, nieoczekiwana puenta (prozaizacja wzniosłości albo uwznioślenie prozaiczności), różne formy paradoksu (oksymoron, antyteza, antynomia), połączenie stylu poetyckiego z kolokwialnym,
- ◉ aluzje kulturowe: reinterpretacja archetypu Nike (klęska, a nie zwycięstwo w walce o uczucie), reinterpretacja biblijnego frazeologizmu (ogień, a nie proch pozostaje po umarłej miłości), antyczna rzeźba symbolem porywającego, ale okaleczonego uczucia

LA PRÉCIEUSE

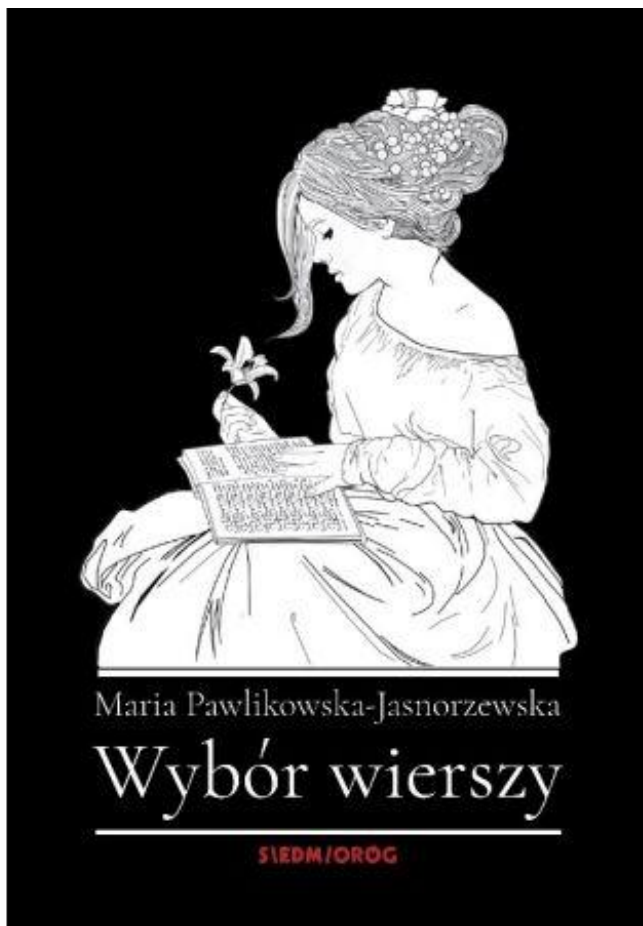
- kreacja podmiotu lirycznego, jego stosunek do bohatera lirycznego, sposób jego ujawnienia;
- kreacja bohatera lirycznego, sposób jego przedstawienia (informacje podane i implikowane);
- sytuacja liryczna i jej uwarunkowania;
- poetyka wypowiedzi.

←

bezradność kobiety wobec rzeczywistości
bezbronność wobec najmniejszych przeciwności losu
niezdolność do radzenia sobie z problemami
absurdalność rozterki życiowej kobiety, dla której mała kałuża urasta do bezmiaru wody, a drobiazg – do rangi przeszkody nie do pokonania
nieporadność wobec rzeczywistości
niezdolność do pojęcia spraw metafizycznych
Wniosek: opis sceny, zachowania oraz atrybutów elegantki sposobem scharakteryzowania postawy życiowej kobiety słabej, bezradnej, oczekującej pomocy od mężczyzny (postawa nieświadoma czy celowo przyjęta w życiu?)

WĘDRUJEMY PAWLIKOWSKIEJ W WYKONANIU HALINY KUNICKIEJ

https://www.youtube.com/watch?v=_6EWycvWzwY&t=30s